

Fra Han Herrederne.

Af C. KLITGAARD

HVOR I VORE DAGE Han Herredernes Hovedstad og den største Bydannelse mellem Nørresundby og Tisted Købstæder, *Fjerritslev*, breder sig Aar for Aar, laa for ca. 125 Aar siden kun nogle spredte Gaarde og Huse henhørende til Kollerup Sogn¹). Da Byen ikke synes nævnt før 1587, da Erik Bille til Søholm paa Sjælland skænkede en lille Gaard her til Odense Kloster²), er det maaske tvivlsomt, om *Fjerritslev* (*Fjerreslev*) er et ægte Levnavn, da disse hører til en af de ældste Stednavnegrupper og sædvanligvis har større Landomraade end vor By. En Gaard i *Fjerritslev* af Htk. ca. 112 Td. laa til Kollerup Kirke og blev 1721 af Kronen solgt til Frederik Rantzau til Bratskov; men iøvrigt laa de fleste Ejendomme her under den nærliggende Hovedgaard, Aagaard, Slægten Gyldenstjernes gamle Sæde.

Den Grund, paa hvilken Hovedparten af *Fjerritslev* er anlagt, hørte til den store Gaard *Vestergaard*, som 1716 tilhørte *Axel Rosenkrantz* til Spøttrup, død 1724, og med hans Datter *Birgitte Katrine R.* kom den ved hendes Ægteskab 1733 til *Mathias de Lasson* til Rødslet m. m., f. 1705, d. 6. Juni 1756, efter at hans Hustru var død den foregaaende 16. Maj.

Paa den Tid var *Vestergaard* bortfæstet til en *Ole Jensen*, f. 1700, d. 1769, gift med *Margrete Christensdatter*, f. 1694, d. 1772, og antagelig har han foranlediget, at hans Søn, *Jens Olesen*, der endnu ikke var myndig, købte Gaarden af de *Lasson*, som maaske har været svagelig. I hvert Fald udstedte de *Lasson* 14. April 1756 nedennævnte Skøde, som blev tinglyst ved Han Herreders Ting 1. Maj s. A.

”Jeg *Mathias Lasson* til Bjørnsholm, Rødslet etc., gør vitterligt at have solgt, skødet og afhændet til *Jens Olesøn* i *Vestergaard* i *Fjerritslev*, ligesom jeg og herved i Overværelse af hans Fader *Ole Jensøn* og med hans Villie og Samtykke som Kurator til bemeldte *Jens Olesøn* sælger, skøder. . . den Gaard beliggende. . ., *Vestergaard* kaldet, som fornævnte hans Fader *Ole Jensøn* i Fæste haver, Hartkorn fly Matrikel³) 11 Tdr. 2 Skp., svarer aarlig Landgildepenge 20 Rdl., saavel som 2de Gadehuse i samme By, nemlig *Claus Lydertsen*, Hartkorn 3 Fdg. 1 Alb., giver aarligt Huspenge 2 Rdl., *Maren Joensdatter*, Hartkorn 1 Fdk., 1 Alb., giver aarligt Huspenge 1 Rdl., tilsammen Hartkorn 11 Tdr. 3 Skp. 0 Fdk. 2 Alb., hvilken Gaard og Huse med paastaaende Bygning samt Tilliggende Ejendom og Herlighed, være sig Jagt og Fiskeri, Ager og Eng, Fiskevand⁴) og Fægang, Tørvegrøft

og Lyngslet, Heder, Kær og Mose, vaadt og tørt, Endel og Fællig, inden og uden Markskel, som nu dertil ligger og med rette bør ligge. . ., bemeldte *Jens Olesøn* og hans Arvinger herefter skal have nyde og bruge. . .

Datum 14. April 1756. Bjørnsholm. Lasson.”⁵).

Køberen *Jens Olesen*, f. 1735, d. 1785, blev 1761 gift med *Katrine Markusdatter* fra Vust, f. 1736, d. 1809. Fra dem kom *Vestergaard* til *Jens Olesens Broder Christen Olesen Vestergaard*, f. 1740, d. 1807, gift med *Karen Christensdtr.*, og fra dem til deres Søn *Peder Christensen Vestergaard*, f. 1773, d. 1850, gift 1807 med *Else Christensdtr. Kronborg*, f. 1781, d. 1856.

Indtil Amtmand Gerhard Faye i Tisted i Aarene omkring 1830 fik anlagt Chausséen mellem Tisted og V. Han Herreds Østgrænse ved Aarup Bro over Slette Aa, laa *Fjerritslev* uden for de større Færdselsaarer, der havde et Knudepunkt i *Husby* i *Kettrup Sogn*, hvor dels den i Fortiden saa vigtige Vejforbindelse mellem Aggersund i Syd, Hannæs og Thy i Vest over *Bygholm Vejle*, samt *Kettrupegnen* og *Stranden* ved *Slette* mødtes for derfra at fortsætte ad *Stranden* til *Fureby* (*Løkken*), og hvorfra dels en nordligere Forbindelse med *Thy* gik over *Brøndum* og *Udklit* nord om *Hanvejlen*, medens endelig en Vej fra *Husby* kringledede sig østpaa over *Skræm*, *Fruer Bro*, *Tophøj* og *Han Herredernes Tingsted* paa *Skræm Hede* og derfra videre mod Øst ad *Aabybro* og *Nørresundby* til⁶).

Da *Tingstedet* 1688 flyttedes fra *Skræm Hede*, blev *Landsbyen Brøndum* i *Kollerup Sogn*⁷) et Sted af lokal Betydning, idet Herredsskriverne for begge Herreder boede her i en lang Aarrække, vist fra 1688 til ca. 1780, da *Tingstedet* atter blev flyttet og henlagt til *Fjerritslev*, hvor *Tinghuset* stod paa vestre Side af *Aggersundvejen* lidt Nord for det nuværende Apotek og Sparekasse. Her blev det dog ikke længer end til ca. 1835, da der byggedes *Ting- og Arresthus* og *Herredsfogedbolig* i *Skerpinggaard* i *Kettrup Sogn*, hvor der ogsaa ved samme Tid kom *Distriktslæge*, *Apotek*, *Sagførere*, *Sparekasse* m. m.; men 1910 flyttedes *Tingstedet* tilbage til *Fjerritslev* og dermed tillige efterhaanden de øvrige *Virksonheder*, thi nu havde *Fjerritslev* faaet *Jernbaneforbindelse*, 1897 til *Aalborg* og 1904 til *Thisted*, foruden den 12 Mile (ca. 90 km) lange *Vejforbindelse* i Øst og Vest, hvis Midtpunkt, 6 *Milsstenen*, stod omtrent ud for *Fjerritslev Mølle*.

Efter *Christen Olesens Død* 1807 kom *Vestergaard* til hans Søn, *Peder Christensen Vestergaard*, f. 1773, d. 1850. Han blev 1807 gift med *Else Christensdatter Kronborg* fra V. *Kjeldgaard* i *Kettrup S.*, f. 1781, d. 1856,

¹ I Matriklen 1688 anføres 20 Gaarde og 14 Huse med Jord under *Fjerritslev Ejerlav*.

² Hofmans Fund. VI 289. 29. Juli 1726 fik Klosteret kgl. Tilladelse til at sælge denne Gaard, der var sandføget og kun havde Htk. 2-0-2-2. (*Kronens Skøder*).

³ Det er Matriklen af 1688.

⁴ Selv om det er den sædvanlige Oprensning i *Skøder*, skal man dog bemærke, at der har været en Søj Øst for *Fjerritslev Kro* og lidt Syd for *Chausséen* til *Aalborg*.

⁵ Prisen paa Gaarden er ikke angivet.

⁶ Se Kortet S. 133 i min ”*Vendsysselske Veje*” og Teksten S. 107 ff.

⁷ *Callundan* i *Brøndumgaard* fik 15. Novbr. 1793 *Bevilling* til *Krohold*. Der var da ingen privilegeret Kro mellem *Aabybro Kro* og *Tisted*, skrives der, men der var i hvert Fald uprivilegerede (*Smugkroer*). *Callundan* er antagelig den *Ole Tideman C.*, der døde som *Møller* i *Nibe* 1807.

Datter af Selvejer Christen Christensen Kronborg (1738-1793) og Anne Marie Mogensdatter Brix (1744-1829⁸).

Peder Vestergaard og Hustru havde 8 Børn, af hvilke her kun skal nævnes de 5, der havde Afkom; de andre døde unge.

1. *Christen Olsen Vestergaard*, f. 1808, d. 1883, Ejer af Klimgaarden i Klim, handlede meget med Landbrugsprodukter og Ejendomme, ejede flere Gaarde i Klim, Malle Hedegaard i Himmerland, Kajholm i Rubjerg Sogn med flere, og han anlagde et Brændevinsbrænderi lidt Vest for Fjerritslev, nær Grænsen mellem Kollerup og Klim Sogn, hvor Navnet "Brænderigaarden" endnu minder om det. Han var kort sagt en meget virksom og formuende Mand, der nød stor Anseelse. Blev gift 1833 med *Anna Nielsdatter Tværgaard*, f. 1796, d. 1888, der var blevet Enke efter *Christen Djernis*, f. 1784, d. 1833, Ejer af Klimgaarden, og som var Datter af Niels Christensen Tværgaard i Bejstrup og Mette Kronborg af V. Kjeldgaard.

Af deres 9 Børn skal her nævnes: a) *Christen Djernis Olsen* (1835-1907), Ejer af Klimgaarden, b) *Peder Vestergaard Olsen* (1837-19. .), overtog og fortsatte det af Faderen anlagte Brændevinsbrænderi (se ovenfor), og sammen med enkelte andre ejede han ogsaa Tisted Brændevinsbrænderi, men 1883 maatte han standse sin Virksomhed, og da Slægten ansaa det for en Skam, at han blev erklæret konkurs, overtog hans Fader, der kort efter døde, og hans Farbroder, *Jens Brix Vestergaard* i Fjerritslev, Boet, som gav dem et Tab paa ca. 200.000 Kr., hvad der næsten følte som et Jordskælv i Fjerritslevvegnen, og Jens Brix Vestergaard maatte søge og fik ogsaa økonomisk Hjælp hos sin Fætter, Christen Kronborg paa Nørre Skovsgaard i Ø. Svenstrup Sogn, der var en rig Mand. 1884 blev Peder Vestergaard Olsen Kreaturkommissionær i København, hvor han døde, og hvor han og to Sønner drev stor Hestehandel, c) *Nicoline Djernis* (1832-1910), gift 1858 med *Frederik Christian Struntze* (1833-1908), først Farver i Klim, derefter i Fjerritslev og 1896 Bankkasserer i Brønderslev.

2. *Anne Marie Vestergaard* (1813-1879), gift 1841 med *Christen Mortensen* (1781-1862), Ejer af Hjortdal Hedegaard.

3. *Christian Brix Vestergaard* (1817-1902), Ejer af Tinglavgaard i Gøttrup S., senere af Falhedegaard ved Løgstør, Medlem af Tisted Amdsraad og i en Del Aar Medlem af Landstinget, valgt i Skive. Gift 1846 med *Gertrud Ane Kjeldgaard* (1821-89), Datter af Mogens Brix Kronborg (antog Navnet Kjeldgaard) (1776-1838), Ejer af Slettegaard, og Maren Jensen Aasendrup. Kjeldgaard var 1801 Skipper hos sin Slægtning Mogens Brix Steffensen i Blokhus og forandrede derfor sit Navn til Kjeldgaard; var 1809 Skudeejer ved Slettestrand og derefter Skudehandler i Løkken indtil 1821, da han overtog Slettegaard, efter at der 1820 var faldet Højesteretsdom angaaende Ejendommen efter den tidligere Ejer Christian Mogensen Brix, d. 1807, og Hustru Elisabet Møller, d. 1813.

Endnu efter over 100 Aars Forløb herskede der Uvilje mellem de da stridende Parter Familierne Kronborg og Kjeldgaard, hvilken jeg beflittede mig paa at jævne.

4. *Jens Brix Vestergaard* (1820-1893), Ejer af Vestergaard efter Faderen. Der er foran omtalt hans Tab ved Brændevinsbrænderierne; men vi skal her anføre, at i hans Tid hørte der en Vindmølle til Vestergaard, hvilken laa ved Tisted-Chauséen paa Bakken Vest for Fjerritslev By. Vestergaard var og er landbrugsmæssigt set en meget skarpsandet Ejendom, men Jens Vestergaard forøgede dens Tilliggende med ca. 17 ha Agermark købt fra Hovedgaarden Aagaard⁹), og derved blev Vestergaard i Stand til at have sit store Hestehold. Da Vejen Tisted - Nørresundby blev anlagt, blev der i Fjerritslev og Blokhus 1844 oprettet Befordringsstationer paa Ruten Fjerritslev - Slettestrand - langs Stranden til Blokhus og derfra videre over Løkken til Hjørring, og i Fjerritslev og Blokhus skiftedes Forspand. Fra Tisted til Slettestrand var det, saa vidt jeg véd, Kuske og Heste fra Vestergaard, der besørgede Kørslen, og mellem Blokhus og Hjørring var det en Brevsamler H. C. Østergaard, der havde Kørslen i Entreprise, medens min Farfar var Opsynsmand ved Befordringsstationen. Ogsaa paa Ruten Tisted - Nørresundby var der Postdiligencebefordring, og denne havde Jens Brix Vestergaard i Entreprise for saa vidt angik Strækningen Ø. Svenstrup Kro - Tisted, og der skiftedes Heste i Ø. Svenstrup, Fjerritslev og Skovsted. Ruten var ialt ca. 90 km lang og gik over Bjerget Nord om Han Vejen; de store Diligencer var tunge, og der skulde holdes en Fart af $\frac{3}{4}$ Mil i Timen, saa selv om Posthestene var store, stærke Klepperter, sled det stærkt paa dem i daarligt Føre eller Storm. Saa vidt jeg husker, havde Jens Brix Vestergaard 12 Postheste, hvoraf et Par var opstaldet i Skovsted til Udskiftning. Endvidere havde han Postkørselen Fjerritslev - Aggersund, der blev oprettet 1860. Jens Vestergaard, der var en agtet og afholdt Mand, var Landvæsenskommissær og i mange Aar Medlem af Tisted Amdsraad m. m. Hans barnløse Hjem paa Vestergaard var overordentligt gæstfrit. 1851 blev han gift med *Mariane Bonderup* (1827-1898), Datter af den velhavende Skudehandler i Tranum Strandgaard Lars Nielsen Bonderup¹⁰) og Anne Kirstine Rasmusdatter. Efter Jens Vestergaards Død havde Mariane Bonderup først Amdsraadsmedlem Mogens Brix Kronborg (1842-1927) og hans Hustru Mariane Nørgaard (Kronborg) fra V. Kjeldgaard til at bestyre Bedriften paa Vestergaard for sig, og i de sidste Aar havde hun sin afdøde Mands Søstersøn, Peder Brix Kjeldgaard fra Slettegaard og hans Hustru som Bestyrerfolk, og nævnte Kjeldgaard blev hendes Efterfølger som Ejer af Vestergaard efter afholdt Auktion, ved hvilken Gaarden med inden- og udendørs Besætning kostede 76.000 Kr. Jeg deltog i Mariane Bonderups Begravelse; der var 52 Vogne i Ligtoget og ca. 300 Mennesker til Bords efter Jordfæstelsen.

5. *Karen Brix Vestergaard* (1825-1908), gift 1849 med *Peder Brix Kjeldgaard* (1819-1906), Ejer af Slettegaard.

*

⁸ C. Klitgaard: "Slægtens Saga", S. 12 ff., Aalborg 1898.

⁹ Her byggede Peder Brix Kjeldgaard en Gaard "Overgaard" 1916, da han havde solgt Vestergaard. Han døde 1934.

¹⁰ *Lars Bonderup* fik 1834 Bevilling til at drive Skudehandel ved Tranum Strand og drev en Del Forretning paa Norge og England. Død o. 1837.

Foran er nævnt, at *Peder Christensen Vestergaard*, d. 1850, var gift med *Else Kronborg* fra V. Kjeldgaard. Hendes Broder *Christen Kronborg* (1783-1853) var først gift (1812) med Degnedatteren fra Kollerup *Elisabeth Birgitte Nørgaard* (1787-1829) og derefter (1832) med *Margrete Katrine Rasmusdatter* (1809-1873). Han ejede fra 1811 til sin Død V. Kjeldgaard, som hans Fader 1784 havde købt for 400 Rdl. kurant, og som 1832 blev ansat i Skifte til 1800 Rigsbankdaler Sølv.

Blandt Christen Kronborgs Børn af første Ægteskab træffer vi bl.a. *Christen Christensen Kronborg*, f. 1813, se nedenfor; *Jacob Nørgaard (Kronborg)*, f. 1815, d. 1893, Ejer af en Landhandel i Brovst 1842-1852, derefter Ejer af Aggersborggaard og 1870 ogsaa af Vesløsgaard. Mange Efterkommere. I andet Ægteskab havde Christen Kronborg 4 Sønner og 1 Datter, af hvilke skal nævnes: *Lars Kronborg* (1838-1911), Ejer af Aarupgaard i Kollerup S., og *Mogens Brix Kronborg* (1842-1927), Ejer af V. Kjeldgaard, Medlem af Thisted Amtsraad.

Som man vil se, indtog Familierne Kjelgaard, Kronborg og Vestergaard en fremragende Position indenfor Landbostanden i Vester Han Herred omkring Aar 1900.

*

Ovennævnte *Chr. Kronborg*, f. 1813, d. 1893, blev 1837 gift 1° med Skudehandler i Tranum Lars Bonderups Enke *Margrete Katrine Rasmusdatter*, f. 1796, d. 1837, og fortsatte Skudehandelen her indtil 1869, da han købte Nørre Skovsgaard i Ø. Svenstrup S. og døde som en meget rig Mand efter 1868 at være blevet gift 2° med *Karen Christensdatter*, f. 1833, med hvem han havde Sønnen *Mogens Brix Kronborg* (1870-1901), der arvede N. Skovsgaard og døde ugift, samt Datteren *Elisabeth Kronborg* (1872-1954), der 1896 blev gift med *Niels Thorvald Christian Isager* (1873-19. .), der efterhaanden ejede Nørre Skovsgaard, Fuglsig ved Hjørring og sidst Kokkedal i Ø. Han Herred m. fl.

I det foregaaende er gentagne Gange omtalt Skudehandelen fra Tranum Strandgaard. Omtrent 1760 byggede Godsforvalter ved Bratskov *Poul Pedersen Møller* et Hus ved Tranum Strand, som gennem mange Aar blev kaldt "Møllers Hus", men senere "Strandgaarden", og herfra drev han Skudehandel paa Norge. Han synes ikke selv at have haft Fartøj, og antagelig fragtede han en da i Tranum hjemmehørende Skude, som ejedes af Brødrene *Erik* og *Just Mikkelsen*, der 1761 pantsatte deres Skude "Haabet" for 700 Rdl. til Oberst Grabow til Bratskov, men indfriede Laanet 1763 og pantsatte i Stedet Skuden "De fire Brødre" til samme og for samme Beløb¹¹). 1770 solgte Oberstinde Grabow ½ af Skuden "De tre Brødre" samt Halvdelen af Pakhuset ved Tranum Strand til Erik Mikkelsen. Hun havde købt det 1766, og 1772 solgte Erik Mikkelsen Halvdelen af Pakhuset til Fru Speitzer til Aggersborggaard. Imidlertid havde Erik Mikkelsen det Uheld, at hans Skude forliste to Gange, hvorved han bragtes i Amød¹²), og han blev saa

1775 Strandfoged i Thorupstrand, hvor han døde 1777¹³). Den efterfølgende Tranuskipper var *Søren Nielsen*, kaldet "Søren Forpagter", der sejlede fra Tranum paa Norge 1775, og som maaske havde Strandgaarden i Forpagtning.

Godsforvalter *Poul Møller* købte 1777 Herregaarden Skovsgaard i Skellerup Sogn ved Hobro, hvor han døde 1785¹⁴). Han var gift med *Johanne Færs*, og da de ingen Børn havde, overtog hans Broder *Palle Møller* Skudehandelen fra Tranum Strandgaard, men flyttede senere til Løgstør som Købmand, og Forretningen i Tranum fortsattes saa af disse Brødres Søstersøn *Lauritz Andersen Bach (Møller)* (1743-96) fra Serup ved Silkeborg. Han blev 1781 gift med *Euphemia Jacobi Hansen* (1752-1831), Præstedatter fra Hals, og de havde 9 Børn, af hvilke her kun skal nævnes Sønnen *Jørgen Møller*. Lauritz Møllers Enke fik 1796 sin afdøde Mands Broder *Bertel Møller* (ca. 1751-1827) som Bestyrer og ægtede ham. Han var 1788 Ridefoged til Kokkedal og købte 1793 Hovedgaarden Lundergaard i Jetsmark Sogn med Tiender og 365 Tdr. Htk. for 44.000 Rdl. kurant, men solgte den atter 1797, da han flyttede til Tranum Strandgaard¹⁵).

I September 1807 begyndte jo den langvarige Krig med England, og Natten mellem 5. og 6. December forliste et stort engelsk Koffardiskib "William" af London, ført af Kaptajn Ralf Robson, paa Rejse til Reval med en kostbar Ladning Stykgods, navnlig Manufakturvarer som Silke og Atlask, Shawler, Musselin og andet, men ogsaa Galanterivarer og meget andet. Skibet, der antagelig er løbet paa Stenrevene "Bragene" ud for Bulbjerg, skiltes straks ad, og en Del af Besætningen inddrev som Lig sammen med Vragstykkerne og Ladningen paa Stranden fra Tranum til Blokhus og Pirupshvarre. Strandfogederne fik nu travlt med at bringe det inddrevne i Hus, men ogsaa mange andre helt inde fra Landet samt naturligvis Klitboerne fik meget travlt med at "malke den blaa Ko", og det endda ret aabenlyst, saa der i over 100 Aar efter gik eventyrlige Fortællinger om da "Sirtsskibet" strandede, og i mange Aar berejste Jødekræmmere Egnen for at opkøbe de mere værdifulde Ting, blandt andet Kniplinger, som Klitboerne havde pyntet Mælkehylder i Stuerne med. Peder Brix Kjelgaard i Slettegaard (1819-1906) fortalte mig engang, at hans Svigerfader *Peder Christensen Vestergaard* i Fjerritslev¹⁶) hentede sig et, Læs af det ilanddrevne Gods paa Stranden, og *Bertel Møller* i Tranum Strandgaard fyldte sin Skude, som om Vinteren var sat tom op paa Stranden, med Varer fra Strandingen. Efter Auktionen, der holdtes i Tranum i 5 Dage i Januar 1808, og hvor der endda ikke blev udsolgt, kunde Bertel Møller jo saa afhænde det, han havde i Skuden sammen med det, han købte ved Auktionerne, uden at det vakte Øvrighedens Mistanke. For øvrigt skal Auktionskataloget fra Tranum være bortkommet, hvorimod det fra Hvetbo Herred findes

¹³ a. St. 37/1777.

¹⁴ Skifte i Dronningborg Amts ekstraord. Boer 1785-88.

¹⁵ Optegnelser hos Dr. med. Jørgen Møller, Kbh. 1934, og Hauch-Fausbøll: "Slægtsbog" S. 671.

¹⁶ Se foran.

¹¹ Han Herredernes Skøde- og Panteprotokol.

¹² "Jydske Efterretninger" 28/1775.

i Landsarkivet i Viborg, og omregnet i Nutidsmønt indbragte Auktionerne over 370.000 Kroner¹⁷).

Under Krigen 1807-14, da engelske Krigsskibe patrullerede i Skagerrak, blev den danske Skudehandel paa Norge jo ret indskrænket, idet Englænderne opbragte mange af Skuderne, saaledes 1809 Mogens Brix Kjelganrds Brig ”Christian og Elisabet” fra Slettestrand, der førtes af Poul Andersen Bisgaard fra Øsløs, som senere blev Kaperfører fra Løkken og Skudehandler i Lønstrup. Briggen, der var ladet med Landbrugsprodukter, førtes til Gøteborg og blev her solgt. Den blev senere hjemmehørende i Arendal.

Fra Freden 1814 til en ny Toldtraktet med Norge kom i Stand 1826, var Skudehandelen standset, og dette i Forbindelse med Statsbankerotten 1813 ødelagde vel nok Bertel Møllers Økonomi, men hans Brodersøn *Jørgen Møller* (1793-1883), der 1826 havde købt Nørre Skovsgaard, og som maaske med sin Hustru Oline Hviid fra Jægerum i Brovst Sogn havde faaet Midler, fik en Akkord i Stand med Bertels Kreditorer.

1834-36 var som foran nævnt *Lars Nielsen Bonderup* Skudehandler i Tranum Strandgaard, hvor han efterfulgtes af *Christen Kronborg*, der 1869 købte Nørre Skovsgaard¹⁸). 1862 traadte jo Næringsloven i Kraft, og saa vel i Brovst som i Aggersborg blev oprettet store Købmandsforretninger, som slog Grundlaget for Handelen i den afsidesliggende Tranum Strandgaard bort, og efter 1836 hørte der vist ikke Skuder hjemme her. De følgende Personer var almindelige Købmænd, nemlig *Thomas Christian Hoffmann* (1799-1854), der 1842 fallerede i Løkken som Vendsyssels største Skudehandler¹⁹) og derefter flyttede til Tranum Strand, hvor hans Søn *Peter Christian Hoffmann* (1824-), der 1858 gik fallit som Skudehandler i Løkken, sammen med sin Søsters Ægtefælle *Hans Svarrer* (f. 1850) ogsaa en Tid o. 1870 drev Handel, og den sidste Købmand her var Strandfoged *Kjeld Pedersen* fra Nibe, der havde været Handelsbetjent i Løkken, og som o. 1875 drev en ganske lille Købmandsforretning ved Tranum Strand.

*

Da den nye Vej mellem Tisted og Nørresundby 1840 var anlagt, tabte Ruten fra Herredsskellet ved Aarup Bro over Brøndum og Udclit, nord om Han Vejlen til Thy, sin trafikale Betydning, og den privilegerede *Kro* blev derfor flyttet til Fjerritslev, hvor der som foran omtalt ogsaa 1844 oprettedes en *Befordringsstation* paa Ruten Tisted, Fjerritslev, langs Stranden til Løkken og Hjørring, og samtidig oprettedes en saakaldt ”mindre” *Postekspedition* i Fjerritslev, hvilken betjentes af Kroejeren *Jens Henrik Poulsen*²⁰). Efter at denne Postekspedition 1850 var blevet udvidet til en regnskabsførende Ekspedition, solgte

Poulsen o. 1865 Kroen til en *Laursen*(?), og byggede et Posthus omtrent overfor Kroen, hvilket var i Brug, til Posthuset ved Jernbanestationen byggedes 1897. *Tingstedet* blev ogsaa flyttet fra Brøndum, og 1781 nævnes ”Tinghuset” i *Fjerritslev*, men herfra flyttedes det o. 1835 til et nybygget Ting- og Arresthus samt Herredsfogedbolig i *Skerpinggaard* i Kettrup Sogn, hvor det forblev til 1910, da det paany flyttedes til Fjerritslev.

Man har vel først i 1830’erne ikke kunnet se den Udvikling, der vilde ske i Fjerritslev, naar den nye Vej Tisted - Nørresundby kom, og i Kettrup var der i 1820’erne kommet en Art Kulturcentrum, idet der her 1824 var kommet Distriktslæge og Apotek, og nu kom der Tingsted med Herredsfoged og Kontorpersonale, to Sagførere og 1858 Sparekasse.

Imidlertid voksede Fjerritslev Aar for Aar, og en næsten amerikansk Udvikling kom, da Jernbanen Aalborg - Fjerritslev 1897 afløste tidligere Tids Diligence-Postkørsel og Fragtkørsel til og fra Aggersund, hvortil der først i 1860’erne kom Dampskibsfart og opstod flere betydelige Forretninger. Fjerritslevs Opkomst befordredes jo ogsaa yderligere ved Aabningen af Tistedbanen 1904.

Allerede 1893 fik Byen et lille *Sygehus* og 1922 et Amtssygehus, *Kommuneskole* kom her 1887, *Apoteket* i Kettrup flyttedes hertil 1898, og samtidigt fik *Distriktslægen* Bolig her, ligesom *Fjerritslev Bank* oprettedes. 1900 oprettedes en *Realskole* med den senere Sognepræst i Ringkøbing Fledelius som Bestyrer, 1904 flyttedes *Sparekassen* fra Kettrup til Fjerritslev, 1907 fik Byen *Kirke* og *Kirkegaard*, 1908 *Andelsmejeri*, 1913 *Elektricitetsværk*, 1922 *Vandværk* og 1931 *Andelssvineslagteri*. Jævnside med Oprettelsen af disse Virksomheder er der naturligvis fremstaaet en Række Handels- og Haandværkerbedrifter ligesom ogsaa industrielle Virksomheder m. v., og da den overvejende Del af Byen er anlagt paa Gaarden Vestergaards Omraade, er denne Gaard, der 1916 af Peder Brix Kjelgaard solgtes uden Besætning til et Konsortium for 70.000 Kr., nu næsten helt udstykket, og Fjerritslev har 1955 ca. 2000 Indbyggere.

Endnu skal anføres, at da Jernbanen til Nørresundby anlagdes og Stationsbygningen 1897 opførtes, søgte nogle Næringsdrivende ved Aggersundvejen at forhindre, at der blev lagt en Gade fra Jernbanestationen til Fjerritslev - Tisted Chausséen, altsaa parallelt med Aggersundvejen. I dette Øjemed købte de en Grund lige overfor Stationen og opførte her en stor *Kørestald*, der kunde karakteriseres med de Ord, Forfatteren M. Goldschmidt 1865 bruger om Skagens nye Kirke: ”Et Forsøg i Æstetik der Häsliches”. Men Gaden kom alligevel, kun et lille Stykke længere mod Vest.

(Kilde: Historisk Årbog for Thisted amt 1956, side 9-22)

¹⁷ Se ”Vendsysselske Aarbøger” 1935, d. 96 ff.

¹⁸ Se foran.

¹⁹ ”Vendsysselske Aarbøger” 1949, S. 179.

²⁰ Hans Søn *Frederik Ivendorff Poulsen* fik 1879 Postmesterembedet mod at overtage Pensionsforpligtelsen til sin Moder, og han var Postmester i Fjerritslev i over 40 Aar og mindes af mange som en Original, en ”Bulderbasse” a la Postmesteren i Ingemanns ”Landsbybørnene”, men inderst inde en brav og god Mand, der vel gøede, men ikke bed.